

Філатова Тетяна Сергіївна
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНІ МОБІЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Проблема професійної мобільності постала перед людиною у зв'язку з необхідністю пристосовуватись до нових умов діяльності, пов'язаних з процесами диференціації та інтеграції у професійній діяльності. Процес формування професійної мобільності залежить від низки чинників, серед яких найбільше значення мають такі: вплив на становлення майбутнього психолога соціально-економічних криз; модернізація системи вищої освіти; впровадження сучасних інформаційних технологій, наявність запасу знань; чітке усвідомлення своїх професійних обов'язків.

У психолого-педагогічній літературі науковці подають визначення професійної мобільності фахівця, серед яких:

1) якість особистості, що дозволяє їй бути соціально активною, конкурентоспроможною, професійно-компетентною, здатною до саморозвитку й модернізації власної діяльності та зміни видів діяльності [1];

2) здатність швидко змінювати вид праці, переключатися на іншу діяльність у зв'язку зі змінами техніки й технології виробництва. Вона виявляється у володінні системою узагальнених прийомів професійної праці та застосуванні їх для успішного виконання будь-якого завдання на суміжних за технологією ділянках виробництва. [3];

3) здатність і готовність особистості досить швидко й успішно опанувати нову техніку та технологію, набувати знань та умінь, яких бракує, що забезпечує ефективність підготовки до нової професійної діяльності.

Мобільність у психологічній сфері – це особлива якість особистості, що формується в процесі навчання і виховання та має найважливіший вплив на професіоналізм майбутнього фахівця. До змісту поняття «професійна мобільність» належать: вибір професії, підвищення кваліфікації, визначення умовної зміни місця роботи або професії, плинність кадрів тощо. Під професійною мобільністю передбачають готовність кваліфікованого працівника до зміни виконуваних професійних завдань, здатність швидко освоювати нові види робіт, нові спеціальності [2].

Дослідники подають поняття «професійна мобільність» дwoяко: як інтегровану якість особистості та як сукупність якостей особистості. Це питання займає значне місце в дослідженнях закордонних авторів. У європейських державах питання формування професійної мобільності базується на фундаменталізації освіти.

Професійна мобільність проявляється у творчому характері діяльності, в активному пошуку новаторських підходів та інноваційних технологій, особистої ініціативи та професійної комунікабельності, реалізація яких стає можливою завдяки «мобільності»[5].

Професійна мобільність набуває особливого значення в умовах конкуренції на ринку праці. А це стимулює психологів до самоосвіти, підвищення власного професіоналізму. Трудові переміщення є однією з форм визнання професійного статусу працівника, приведення фізичного, інтелектуального й духовного потенціалу у відповідність з умовами його динамічного руху [4].

Вивчення чинників впливу на формування професійної мобільності сприяло поділу їх на зовнішні і внутрішні. Зовнішні чинники пов'язані зі змінами в середовищі життєдіяльності людини: глобальні та індивідуальні. Глобальні зміни викликані розвитком української економіки, а індивідуальні – зміною професії, робочого місця, статусу в організації в результаті різних причин (стан здоров'я, зміна місця проживання тощо).

Внутрішні чинники залежать від індивідуальної спрямованості особистості, його індивідуальних якостей. У їх формуванні значна роль належить здатності людини керувати собою, умінню досягати мети.

Професійна мобільність є важливою якістю фахівця. Забезпечуючи її формування під час навчання у закладі вищої освіти необхідно, оскільки це готує майбутніх психологів до змін, які виникають у нашій державі в зв'язку з нестабільністю розвитку економіки, від чого залежать усі сфери нашого буття.

Література

1. Іванченко Є.А. Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищих навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «теорія та методика професійної освіти»/ Іванченко Євгенія Анатоліївна; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2005. – 262 с. 6.

2. Кузьміч Т.А. Проектування педагогічного простору для стимулювання внутрішньої і зовнішньої мобільності учасників навчально-виховного процесу:

метод. рек. / Т.А.Кузьміч, К.М.Товстуха; Херсонська академія неперервної освіти.
– Херсон, 2012. – 18 с

3. Латуша Н.В. Поняття «Професійна мобільність» у педагогічному аспекті / Н. В. Латуша // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія [зб. наук. праць]. – Вінниця, 2014. – Вип. 42, Ч. 2. – С.6-9

4. . Професійна освіта : словник : навч. посіб. / уклад. С.У.Гончаренко; за ред. Н. Г. Ничкало. – Київ : Вища шк., 2000. – 380 с. 12.

5. Сушенцева Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблема / Л. Сушенцева // Креативна педагогіка : наук.-метод. журн. – 2011. – Вип. 1. – С. 129–136.